

kiadványokra is felhívják a figyelmet. Az utóbbi években az Erdészeti és Faipari Egyetemen, a Faipari Kutató Intézetben és az Erdészeti Tudományos Intézetben egyaránt kiépült a dokumentációs szolgálat. Az egyetemi könyvtár „Erdészeti és Faipari Lapszemlé”-t ad ki, amely jelentős arányban közli a szovjet folyóiratokban megjelent cikkek részletesebb tartalmi kivonatait is. Az ERTI-ben, valamint az OMgK-ban készített témadokumentációk szintén behatóan foglalkoznak a szovjet eredményekkel. Az Erdészeti és Faipari Egyetem és a kutatóintézetek nemcsak a szakirodalmi tájékoztatással, hanem a kapcsolatok bővülésével a tájékoztató anyagok fordítása által is jelentős munkát végeznek.

A szovjet—magyar kapcsolatok szélesedését, a baráti együttműködést mutatta intézeteink kiterjedt cserekapcsolata is.

IRODALMI SZEMLE

A XII. Soproni Nyári Egyetem erdészeti előadásairól

A baráti külföldi országokban egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a Soproni Nyári Egyetem erdészeti vonatkozású rendezvényeinek. Ezt mutatták az elmúlt évek erdészeti előadásai is, méginkább azonban az 1967. évi XII. Soproni Nyári Egyetem eseményei. Mindenekelőtt azt kell megállapítanunk, hogy a Soproni Nyári Egyetem történetében ez az év hozta a legtöbb külföldi vendéget, egyúttal a legtöbb erdész szakembert, illetve szakmai érdeklődőt. Már egymagában ez a tény is alátámasztja azt az általános megállapítást, hogy a magyarországi nyári egyetemek egyre inkább szakosodnak, hogy a rendező városok jellegzetes sajátosságainak hangsúlyozása felé mutat a jövő. Helyes volt tehát a rendezőbizottság eddigi irányvonala; Sopronban a Nyári Egyetem programját feltétlenül az erdészet, a faipar és a határterületek tudományágaiból kell alapvetően összeállítani. Vannak ugyan olyan elképzelések is, hogy a jövőben szélesíteni kell a programot és jobban be kell kapcsolni mindazokat a tudományos intézeteket is, amelyek Sopronban működnek és az Erdészeti és Faipari Egyetemhez hasonlóan országos hírűek, sőt nemzetközi viszonylatban is nagy jelentőségűek. Amennyiben ezek a tudományos intézetek is bekapcsolódnak a következő nyári egyetemek munkájába, a rendezvényorsorozat tekintélye ismét emelkedni fog anélkül, hogy a Nyári Egyetem eddigi irányvonalán változtatni kellene. A Sopronban székelő és működő tudományos intézetek által művelt tudományágak ugyanis közel állnak az Erdészeti és Faipari Egyetemen oktatott tudományágakhoz, gondoljunk csak a geodéziára.

Az elhangzott 15 előadás közül 8 erdészeti kérdésekkel foglalkozott, illetve az erdészethez szorosan kapcsolódó kérdéssel. Valamennyi előadás német nyelven hangzott el, tekintve, hogy a hallgatók többsége ezt a nyelvet értette. Minden előadás után lengyel és magyar nyelvű összefoglaló hangzott el.

Az ünnepi megnyitót dr. Pankotai Gábor, tanszékvezető egyetemi tanár, az Erdészeti és Faipari Egyetem rektora tartotta. Ugyancsak az Egyetem rektora tartotta az első előadást is „Technika és erdőgazdálkodás” címmel. Előadásának első részében dr. Pankotai Gábor azzal foglalkozott, hogy a fa az emberiség történetében milyen nagy szerepet játszott. Mint a gazdasági élet egyik igen fontos nyersanyaga, a fa a szénbányászatnak, kohászatnak, mészégetésnek és a hajóépítés által a világkereskedelem kifejlődésének is jelentős mozgatója. Sokáig az erdőket kimeríthetetlen forrásnak gondolták, ennek megfelelően a fa kitermelését, kereskedelmi választékokra való feldolgozását, illetve kiszállítását tartották a legfontosabb feladatnak. Ezek a műveletek a mindenkori technikai fejlettséggel arányosan alakultak. Az erdőgazdálkodás kezdettől fogva igénybe vette a technika eszközeit. Amikor világossá vált, hogy az erdők nem kimeríthetetlenek, az erdőgazdálkodás ismét a technikai eszközöket hívta segítségül az erdők felújítási és újratelepítési munkálataihoz. A modern társadalomban a fa elvesztette régi szerepét, és más fontos áruk alapanyaga lett, így a papír- és cellulóziparé, a műanyag és építő-, valamint a lakberendező iparé. Egy előadás keretei igen rövid ahhoz — hangoztatta az előadó —, hogy az erdőgazdálkodás minden ágában bemutatathatók legyenek a korszerű műszaki berendezések, gépek és modern technológiák, ezért főleg a fakitermelésben alkalmazott technikai eszközökre, gépekre és

épitményekre tért ki a következőkben. Ezeket az eszközöket dr. Pankotai Gábor három nagyobb csoportra osztva ismertette. Az első csoportba sorolta azokat az eszközöket és gépeket, amelyeket a vágásterületen alkalmaznak, a második csoportba a faanyag szállítására szolgáló pályákat, járműveket, az ezekre való felterhelés eszközeit és gépeit, a harmadik csoportba pedig azoknak a gépeknek és berendezéseknek összefüggő rendszerét, amelyek a nyersfának darabolását, osztályozását, félgyártmánnyá alakítását és további szállítóberendezésekre való berakását szolgálják. A mindvégig érdekes előadást számos színes diapozitív tette változatossá. Ezeken a diapozitíveken is végigkísérhette a hallgatóság a motorfűrészeket, a közelítő eszközöket, az erdőgazdaság saját eszközeivel és mérnökeinek irányításával épült szilárd burkolatú útjait, az ezeken szállítást végző teherautókat és vontatókat. Ismertette az előadó az erdőgazdálkodásban a szállítás tekintetében kialakult két eljárást, azok sajátosságait és elűtő gépi berendezéseit.

Dr. Bezzegh László Kossuth-díjas, egyetemi tanár „A fotogrammetria alkalmazása az erdészetben” címmel tartotta meg előadását. Az előadást dr. Bezzegh László három gondolatcsoport köré építette fel. Az első részben érdekes történelmi áttekintést adott a fotogrammetria keletkezéséről, fejlődéséről és mai helyzetéről. Szólt arról is, hogy a fotogrammetria hazai fejlődésében a magyar erdészeti szakemberek milyen jelentős helyet foglaltak el. Az előadás második részében a légifényképek erdészeti interpretációjával foglalkozott részletesen. A mennyiségi adatok közül a terület, a fatömeg és a záródás fotogrammetriai meghatározásával foglalkozott, majd a minőségi adatok közül a fafajoknak a fényképekről történő megállapítását tárgyalta. A fafajok elkülönítésénél nagy szerepük van a különleges fényérzékeny anyagoknak, így az infravörösre érzékenyített fekete-fehér filmeknek, továbbá a színes és a nem színhelyes színes filmeknek. A második nagy gondolatcsoportot dr. Bezzegh László a növedék, egészségi állapot, károsítások megállapításával és a termőhelyi osztályok elkülönítésével kapcsolatos ismeretek átadásával zárta le. Előadásának harmadik részében az előadó röviden szólt az Erdészeti és Faipari Egyetem Földmérési Tanszékén tervezett különleges interpretációs kísérletek terveit.

A következő erdészeti előadást dr. Keresztesi Béla az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója tartotta „A hazai erdőtájak esztétikája” címmel. A több mint kétszáz diapozitívvel kísért előadásból a főleg külföldiekből álló hallgatóság megtudhatta, hogy kisterületű hazánkknak 1 450 000 hektárnyi erdőterületének faállománya úgy oszlik meg, hogy az erdők, ligetek, fasorok a magyar tájban mindenütt kiemelkedő szerepet játszanak és esztétikailag nagyon kedvező, jellegzetességükben pedig sok helyütt egészen különleges hatást váltanak ki. Hazánk erdőtájainak és fás vidékeinek változatoságát és lenyűgöző szépségét élvezhette a hallgatóság. Az egykor mocsaras, lápos Alföld ma kultúrterület, amelynek 6⁰/₀-nyi erdőült területén cserjéstölgyeseket és ártéri erdőket, (12⁰/₀-nyi természetes erdő), valamint akácokat és nyárasokat találunk (88⁰/₀ telepített erdő). Számos kép mutatta a Duna—Tisza közének akácosait, hazai és nemes nyárasait, tölgyeseit és fenyveseit, Bugac homokdombjainak boróka-fehérfenyveseit. A Dunaártér erdei szépségük mellett rekord mennyiségű faanyagot termelnek. A Nyírség telepített akácosai, erdei fenyvesei, tölgyesei, nyárasai és rendkívül szép vöröstölgyesei után a Tiszántúl egyik része, a Nagykun—Hajdúhát végtelen rónasága és a Hortobágy került bemutatásra. A Körös-vidék különösen tavasszal nyújt feledhetetlen élményt. A Kisalföld erdőkben szegény vidékének jellegzetes tájrészén, a Hanságban különösen a feketenyárok tűnnek fel rendkívüli szépségükkel. Az erdészek a Hanságban arra is gondosan ügyelnek, hogy az új telepítéseknél a Hanság jellegzetessége megmaradjon. A Dunántúli-domság mediterrán részén, ahol leg hamarabb köszönt be a tavasz, találjuk hazánkban a legtöbb fafajt. Megtalálható a bükk, a gyertyános tölgyes, kőris, éger, erdeifenyő, akác, nyár és a szelídgesztenye is. A Gócséji-bükk-táj bükkerdei az ország legszebb természeti nevezetességei. A Dunántúli-középhegység és egyik fő részének, a Bakonyinak ismertetése után dr. Keresztesi Béla a Balaton környékének szépségeit mutatta be. A Budapest közelében levő Duna-könyökben meghúzódó Dunazug tölgyesei és bükkösei, a Pilis-hegység gondozott erdei útjai és autótútrajai, az Északi-középhegység változatos hegyi tájai, a Börzsöny vadregényes völgyei és egymás mögött sorakozó gerincei, a Mátra sokoldalú szépsége, a Bükk festői vidékei és a Zempléni-hegység sajátos szépsége nagy hatást tett külföldi vendégeinkre és hazai hallgatóinkra egyaránt.

Dr. Igmándy Zoltán egyetemi docensnek, az Erdőmérnöki Kar dékánhelyettesének „A magyar erdők taplógomba károsítói” című szakszerű és alapos előadásából a hallgatóság tudomást szerezhetett arról, hogy a magyar erdőkben milyen nagy szerepet játszik a taplógomba. Az előadó ismertette a gomba hazai előfordulását, az általuk

okozott károkat és gazdasági jelentőségüket. Az erdő károsítóit a megtámadott gazdánövények alapján csoportosította. Magyarországon — hangoztatta az előadó — leginkább a tölgyfélék taplógomba károsítói terjedtek el, éppen ezért ezek érdemlik a legnagyobb figyelmet. Dr. Igmándy Zoltán ezután az akác, más keménylombfák, majd pedig a lágylombfák és a fenyőfélék fontosabb károsítóinak ismertetésére tért rá. Az ismertetett károsítók elleni védekezés lehetőségeivel és eredményeivel zárult az előadás.

Dr. Pátkay Imre a Madártani Intézet osztályvezetője erdészeti szempontból is igen érdekes előadást tartott „A Fertő-tó vidékének madárvilága” címmel. A Fertő környékének sajátosságai szinte egyedülállóak nemcsak Magyarországon, hanem európai viszonylatban is. A Fertő kialakulásának, leírásának, szeszélyes vízállásának és vázlatos történetének ismertetése után arról beszélt, hogy a madártani kutatások közel két évszázada alatt számos magyar és főleg osztrák kutató adataiból alakult ki az a kép, amelyet előadásában közvetíthet. A változatos madárvilág jól követhető a tájalakulás szerint. A tó északi sarkán a szalonkafélék tanyái kezdődnek. Tovább kelet felé egyre más madárfajok együttese kerülnek elének. A kócsagok és kanalgémek száma az utóbbi évtizedekben ugrásszerűen megnövekedett. A gémkolóniák állományának megállapítása légifelvételek értékelése alapján történik. A tókönyék eddigi kutatásainak faunisztikai eredménye, hogy 297 madárfaj előfordulása bizonyítható. Az előadást érdekes filmek kísérték, amelyek az egyes madárfajok életébe engedtek bepillantást.

Dr. Csapody István erdőmérnök „Nyugat-Dunántúl orchideái” címmel tartott vetített képes előadást. Nyugat-Dunántúl Magyarország egyik növényföldrajzilag legérdekesebb s egyben leproblematikusabb része — hangoztatta az előadó. A rendkívül gazdag növényvilág megjelenését sajátos közettani, talaj- és éghajlati adottságok indokolják. Közép-Európában az orchideák fajai közül mintegy 70 faj él. Magyarországon az őshonos, szabadföldi orchideák száma 46, és ez 19 nemzetség között oszlik meg. Nyugat-Dunántúlon ebből 17 nemzetség 35 faja él. A tárgyalt fajokat az előadó Bummer Antal művészi színes fényképfelvételein mutatta be. Az előadás második részében a forróégyi orchideák legjellemzőbb képviselőit is bemutatta dr. Csapody István, közülük mintegy 60 fajt Csapody Vera akvarelljei nyomán.

Dr. Bacsó Nándor egyetemi tanár „A mikroklíma fizikai szemlélete” című előadásában fizikai szempontból elemezte a mikroklímát, megadta a fogalom meghatározását, ismertette létrejöttét és fő tulajdonságait, amelyek megkülönböztetik a makroklímától, felsorolta tényezőit és behatóan, példákkal elemezte azok szerepét és hatását. A továbbiakban az előadó azt bizonyította, hogy a mikroklimatológia alapos ismeretei ma már nemcsak a természettudósoknak nélkülözhetetlenek, hanem a gyakorlati életben, így az erdőgazdálkodásban és a faipari termelésben is feltétlenül szükségesek. Annak ellenére, hogy a mikroklímák létét a klimatológia kezdettől fogva jól ismerte, eleinte nem foglalkozott velük. A XX. század elején más szaktudományok képviselői, erdészek, botanikusok, orvosok, építészek kezdték meg a mikroklíma kutatását, mert számukra ezek az ismeretek nélkülözhetetlenek voltak. Az előadó ezután 10 pontban adta elő legfontosabb és az eddigiekhez képest új megállapításait.

Dr. Kárpáti Zoltán egyetemi tanár „A hazai természet- és tájvédelem növénytani vonatkozásai” címmel tartotta meg előadását. Vannak a növénytakarónak olyan pontjai — hallottuk az előadásban —, amelyeket a tudomány mint érdekességeket, ritkaságokat, mint rég letűnt egykori korok növénytakarójának mai napig is fennmaradt maradványait nyilvántart. Ezek megóvása érdekében alakult meg minden kultúrállamban a természetvédelem, így nálunk is. A természetvédelem legfontosabb tevékenysége az, hogy az érintetlen vagy kevésbé befolyásolt szabad természet valamilyen tudományos, vagy más szempontból értékes része, mint nemzeti vagyon megmaradjon. Mivel a növényfajok a természetben szinte soha nem fordulnak elő önmagukban, hanem valamilyen növénytársulásban, a természetvédelemnek erre, tehát az egész termőhelynek a megvédésére kell kiterjeszkednie. A természetvédelem feladata tehát az érintetlen őstermészet megóvása. Nálunk Magyarországon mégis „természetvédelem” címen esik szó kertek, parkok, fasorok védelméről is. Ennek az a magyarázata, hogy a felszabadulás után a tudatlanság, értelmetlenség és kapzsiság sok parkot, arborétumot pusztulással fenyegetett. Ezért az akkori természetvédelmi szervek ezek védelmét is a természetvédelmi törvényerejű rendelet hatálya alá helyezték, annak ellenére, hogy ez az egész világon a tájvédelem fogalomkörébe tartozik. A lényeg azonban az, hogy ezek is a szabad természet értékeihez hasonlóan védelemben részesüljenek. Az előadást színes diapozitívek vetítése követte.

Programon kívül a rendezőbizottság szívesen tett eleget a lengyel erdészeti csoport kívánságának és lehetővé tette az úgynevezett „lengyel nap” megszervezését és megrendezését, ahol a hallgatóság betekintést kapott Lengyelország erdészeti és faipari

viszonyaiba. A „lengyel nap” keretében két előadás hangzott el, Czeslaw Wolkowicz, a Lengyel Természetvédelmi Hivatal vezetőjének és Tadeusz Gruszczyński erdőmérnök részéről. Az előadások alkalmával a hallgatóságnak izléses ismertető kiadványokat ajándékoztak a lengyel szakemberek, amelyek hű képet adnak Lengyelország erdészetének és faiparának fejlődéséről.

Az ismét megrendezett nemzetközi erdőmérnök találkozózn részt vett a külföldi erdőmérnökökön kívül az Erdészeti és Faipari Egyetem rektora, rektorhelyettese, az Erdőmérnöki Kar dékánhelyettese, több szaktanszék vezetője és képviselője, a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság, valamint az Erdészeti Tudományos Intézet vezetői, illetve képviselői. Számos szakmai probléma megvitatása után az egyes részletekérdéseket az érdekeltek egyénileg tárgyalták meg, sőt a megbeszélés eredményeként kisebb csoportok látogatást tettek a Tanulmányi Állami Erdőgazdaságban és az erdész szaktanszéken, ahol folytatták a szakmai megbeszéléseket.

Hiller István

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület szeptember 12-én és 13-án rendezte meg fennállásának 75 éves és szaklapjainak 100 éves jubileumi ünnepségeit. A díszközgyűlésen a jubiláló testvér egyesületet *Fekete Gyula* főtitkár üdvözölte. Százéves egyesületünk e helyről is szeretettel köszönti a 75 éves Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületet és további eredményes munkájához „Jó szerencsét!” kíván.

Az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége (JUFRO) konferenciáján szeptember hó 4—9 között Münchenben egyesületünket *dr. Pankotai Gábor* képviselte.

A bolgár NTS (MTESZ) „Korzikai fenyő” elnevezés alatt Burgasban nemzetközi konferenciát szervezett. A konferencián egyesületünk képviselőjében *Faragó Sándor* és *Kovács Ferenc* vettek részt, akik ez alkalommal előadást is tartottak.

A szlovén erdészeti körökben jelentős érdeklődés tárgya lett az utóbbi időben az akáctermesztés. A Murska Sobota-i Erdészeti Egyesület megkereste egyesületünket, hogy az akáctermesztés tanulmányozására szervezzünk tanulmányutat. Az 5 fős delegációt *Nemesszeghy Ladislav* vezette. A tanulmányút keretében a Gödöllői Állami Erdőgazdaság pusztavacsi erdészetében bemutatták a vendégeknek az

akácállományokat, megismerkedtek a termőhelyviszonyokkal, a termelési, feldolgozási és felhasználási lehetőségekkel, majd megtekintették az ERTI gödöllői fajtakísérleti telepét és az árbocakácost.

A Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium és a társadalmi szervezetek közötti kapcsolatokról, valamint a szervezetek egymás közötti kapcsolatáról *dr. Soós Gábor* miniszterhelyettes szeptember 26-án a Kossuth Klubban megbeszélést tartott, amelyen egyesületünk részéről *Fekete Gyula* főtitkár vett részt.

Az erdőfeltárási szakosztály a Közlekedéstudományi Egyesület közúti szakosztályával szeptember hó 12—13-án Somogy megyében közösen rendezett útstabilizációs tanulmányúton vett részt. A két napos tanulmányút résztvevői a KPM kaposvári Közúti Igazgatósága és Közúti Üzemi Vállalata, valamint a Dél-somogyi Állami Erdőgazdaság által 1964—67. években épített, illetőleg építés alatt álló cement-, bitumen- és mésztabilizációs utakat tekintették meg. Az erdőgazdasági útépitési bemutató szervezője és vezetője *Szilágyi József* erdőmérnök volt. Tapasztalatsere céljából a hasonló útépitési technológiákkal dolgozó szombathelyi, somogyi, zalai erdőgazdaságok műszaki szakemberei, valamint az ERDŐTERV tervező mérnökei is résztvettek a tanulmányúton.

A helyi csoportok életéből.

A pilisi csoport vezetőségi ülést tartott, amelyen *Végyvári Jenő* elnök vizsgálta a szakmai továbbképzés jelenlegi helyzetét és felkérte a munkabizottsági elnököket, hogy a munkaterületükkel kapcsolatos

szakmai továbbképző tanfolyamokat, előadássorozatokat úgy szervezzék és folytassák, hogy az már az új gazdálkodási rendszer eléréndő fejlődéssel lépést tartson.

A csoport műszaki fejlesztési munkabi-